

Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: Hr Karsten Hansens Atkes Afskeed fra Løve=Herridt 1669

Citation: Kingo, Thomas: "Hr Karsten Hansens Atkes Afskeed fra Løve=Herridt 1669", i Kingo, Thomas: *Samlede skrifter 1*, udg. af Hans Brix ; Paul Diderichsen ; F.J. Billeskov Jansen , Munksgaard, 1939-74., s. 49. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kingo01val-shoot-workid66004/facsimile.pdf> (tilgået 08. marts 2024)

Anvendt udgave: Samlede skrifter 1

H: Karsten Hansens Atkes
Afskeed fra Løve-Herridt.

Hvad er det dog for goede Nat
Jeg giennem luften hører?
Hvo vifter her med haand og hat, 5
Hvo er det, som her kører
Med lesset vogn og pustend hest
Som den der agter flytte
Og fare hen, hvor hand kand best,
Til fremned huus og hytte? 10
Om øyet er mig ellers ret,
Da synis det at være
Her Karsten Hansens vogne-dret,
I hvad den har at bære!
Dend Sengested og Kistebenk, 15
Som Færritz Hauen knuger,
Dend store bylt og klaede-lenk,
Som saa i vognen buger,
Dend torde jeg vel kiende, om
Jeg havde det i volde, 20
At jeg lit nermer vognen kom,
Og Kusken vilde holde.
Holt, holt du hastig køre-svend,
Hvor hen skal reisen gielde,
Hvis er de læs og flytmings-mend, 25
Som her i veyen helde?

Tekstgrundlag: Wieland IV 17 ff. 1 H¹] B mgl. A Karsten Hansens
Atkes] Casten Hansen Atkens B 13 Karsten] Casten B (saaledes ogs.
i det f. g.)

Jeg seer de kister stor' og smaa
 Har Kastens trende ruder,
 18 Og Helvigs navn er syed oppaa
 De ulmerduges puder.
 5 Sig Karsten er det alvor nu,
 At I vil dog henvende,
 Til anden sted jer sind og hu,
 Og her jer Ferfel ende.
 Hvad har dog Løveherrret gjort,
 10 Men I vil ikke blive,
 Og boe paa denne lystig ort
 Jer tiid hos os at drive?
 Er nu ald Venskab kolt og døt?
 Og Troskab sat til side?
 15 Er I paa milten bleven støt,
 Jeg maa det gierne vide.
 Her Rentemester har jo ey
 Jer noget forurettet?
 Jeg veed I svar og siger ney.
 20 Hvad da? er I udslettet,
 Saa Fruen Jer ey ynde kand,
 Jeg troer ey at I stinker
 For Bartholin den fromme Mand
 Og for de gode Finker.
 25 De velbereiste unge Mænd,
 Herr Hendrich Möllers sønner,
 Er eders tienist saa bekient
 De saa jer umag skønner,

3 syed oppaa] Syed paa B 5 Sig] Thj B 8 Ferfel] farfel B
 19 svar og] svar: ieg B 20 er I udslettet] er udj [>; ud IJ slettet B

At de ey skulle nat og dag	
I noget vilkor svigte:	
Men for jer tienist og behag	
Vel med hinanden figte.	
Hvad aarsag kand der være da	5
At I vil afskeed tage,	
Og nu saa endeligen fra	19
Vort Løveherrret drage?	
Det gandske Læn er jo henlagt	
I eders haand at raade,	10
Af Rentemester har i magt	
Paa beste vey og maade:	
Naar Rentemester selv er her,	
Da seer vi eder være	
Hans anden haand, i hvor hand er,	15
Hand kand jer ey ombære,	
Naar hand igien sig reede giør,	
Og fra os sig begiver	
Da er I det, som hand var før,	
Hver eder lydig bliver.	20
Er Stæden da ey lystig nok	
Til tiden at fordrive,	
Er her slet ingen venne-flok,	
Som jer kand selskab give?	
Mig tykkes, naar jeg steden seer,	25
Som forдум Espen snare	
Med tusind aarig steen og leer	
Loed bygge og bevare,	

9 Det] Den B 10 eders] eder B 17-18 Og naar hand sig da reede
giør | Fra os sig at begive B 20] En hver jår Lydig blive B

At hand tilforne vel har leedt,
 Før hand saa just har fundet
 En sted, der var saa vel forseet
     Og med slig lyst omrundet.
 5   Thi Østen for der reiser op
     Og sig mod skyen holder,
 Den ælde-gamle skove-top,
     Hvis Sindall-grønne folder
 10   Og Græne-vext gjør slig en pral
     I luftens nedrig veyc,
 20   Som den var groed til himmel-sal,
     Og stierne-lofft at feye,
     Der kand mand see sin lyst oppaa
         Den Danske Diure-Konning,
 15   Den kronet hiort i duggen gaa
     Med sin betakket Dronning.
     Der er den brikke-rumpet Raa,
         Den kaade Buske-føyte,
     Der seer mand Lure-Mikkel gaa
 20   Hos Rævisen sin tøyte:
     Der sidder under busk og læ
         Dend hirerte-kippet hare,
     Der seer mand ned og op i træ
         De snare Egern fare:
 25   Der hører mand foruden tal
         Skou-englene at siunge,
     Som levend gjør dend løve-sal
         Med himmel-stemmed tung.

² Før] For B 6 sig] B slig A 7 ælde-] ædle B 9 slig] sig B
 20 sin] den B 24 De] Den B Egern] Egen B 28 -stemmed] stem-
 mend B

I busken har naturen sat
 Sit Apotek og Kiekken,
 Der grøder jorden slig en skat
 Dend krydderige Frøken,
 At hvor mand seer, da er der fylt   5
 I alle rom og gange,
 Med urte-desmer smuk forgylt
 Oppaa de grønne stange.
 Vil mand igien af skoven gaa
 Som hand sig bierge-bukker,   10
 Og Eenemerked ned paa skraa,
 For diure Haugen Lucher.
 Da ret paa biergets midder held
 Der seer mand Karpen springe,
 Forinden konstig demnings veld   21
 Og biergets hule bringe,
 Naar bierget da sin sandig foed
 I enge-sletten støder
 Og skiuler saa sin grundig roed,
 Da deylig Tißæ møder   20
 Og smiler ad sin gamle ven
 Med sin Christalle læbe,
 Og lar sin sølve-side hen
 Om skoven ydmyg svæbe,
 Saa mit ud af hans klare bryst   25
 En lidet aarc Rinder,
 Som gør en sæ med største lyst,
 Der snart er cirkel-trinder:

3 slig en skat] slige skat **B** 11 Eenemerked] **B** Ennemerker **A**
 12 Haugen Lucher] **B** have-lukker **A** 15 demnings] **B** demmings **A**
 23 sølve-) Sølver **B**

For øyne er det som det var
 En tisøes liden Patte,
 Der som en liden skaal og kar
 Hans føde skulle fatte,
 5 Thi dersom i et hytte fad,
 Hand setter sine leuge,
 Der bliffr en part, og nogle ad
 Sin forig moder hvege,
 Der kand mand i en hui og hast
 10 Den søde Braßen fange,
 Ja Giedder, Abor, første kast
 Med feede Aal og lange.
 Men Tiisøe, Tiisøe allerbest
 For øyet monne ligge,
 15 Hand fylder ogsaa faddet mest,
 Og tør ret aldrig titte,
 Enddog hand spiser rundt omkring
 Smaae søger, som her ere,
 20 Og ligge her om ham i ring,
 Hans Almyße de bære.
 Det veed den sø paa Giørløf mark,
 Hvor hand ofte flyder,
 Og Helsinges den lille Park,
 Som og hans rundhed nyder.
 25 De Rye Mænd faa ogsaa lit,
 Udaf hans almiß gaver,
 En Giedde lyng hand sender tit
 I deres tørre-graver:

¹ det (2)] der B ³ Der som] *Udg. Dersom A B* ⁷ Der] Da B
²³ Helsinges] *Udg. Helsingers A B* ²⁷ En] Og B ²⁸ tørre-) muligvis
 tørve- B

Derved tør og den Ulstrup Mand
 Saa mangen fisk henføre,
 Fordi hand i vandløbet kand
 Med rußen artig snoøre,
 Selv har hand dog sin kielder fuld   5
 Af Fisk *Armeer* mange,
 Som verfvis ey for Kongens guld,
 Men tages alt til fange,
 Og dog kand aldrig kiende paa,
 At Talle-rullen skades,   10
 De lige tykt i orden gaa,
 Endog de altid hades.
 Jeg om Sæfyrsten Giedden vil
 Ret ikke meget tale
 Som gjør utallig spring og spil   15
 Alt med sin lekker hale,
 Hans spyd bevebnede Dravandt,
 Aboren med ham folger,
 En goed soldat, en snar gesandt
 I dybe søe og bølger,   20
 Hans bonde-sønner der og gaae,
 Den flire, skalle, løge
 Som alt hans hof opholde maa   23
 Og til hans kækken søger.
 Iblast dem Krone-braßen er,   25
 Som har sit ridder-vaaben,
 Og gylden kredits paa siden bær
 Som hielmen lidet aaben.

² mangen] mange **B** ⁵ har] **B** bar **A** ⁷ verfvis] **B** verbes **A** ¹⁷ Dra-
 vandt] *Drabanti* **B** ²⁰ søe] Sør **B** ²¹ bonde-] Bønder **B** ²² løge]
 Løye **B**

Jeg tit har tenkt og undret paa,
Naar mand Kronbraæsen fanget,
At dog naturen havde saa
Herr Myllers haand til ganget.
5
Thi Tiisoe Brasen har den skik,
I hvor mand seer dem rende,
Som de paa siden stemplet gik
Ret med hans egen brende.
Herr Atke! I vel selver veed,
20 Hvad vi derom har talede:
Om af naturs forborgenhed
Sligt var med forset malet.
Jeg svær, jeg tenker meget tit
Paa eders livsom stue,
25 Hvor mand af vesten vindue viit
Dend deilige øe kand skue,
Naar solen vester løben er,
Og skæven straale dypper,
Som endelangs i vandet skær,
30 Sligt skilderi det ypper,
At purpur-røde vester kant,
Sit himmel-blaa bemenger
Med sæns tindrende bliant
Græsgrønne skov og venger,
35 Som giøre øye, sind og siel
Af slig forlystning fulde,
At Siellandske Apelles vel
Selv Carl van Mander skulde

2 mand] hand B 6 mand seer dem] helst de mon B 8 egen] egit B
15 mand] I B vindue viit] Vinduit B 17 vester] vesten B 28 van] von B

Forbausen lade læerde haand
 Med konstig pensel falde,
 For slig skaterings konstrig baand
 En Overmester kalde.
 I Vester gjør hand sig et velt   5
 Med striden aae og ebbe,
 Indtil hand møder modig belt,
 Og saltes ved hans flebbe,
 I Norden er hand Grendtze-mand,   10
 Gjør rigtig skilleromme,
 At ey Atsherritz Aggre land,
 Til Løve herrit komme.
 Vil I hen ud i Synder see
 Omkring ved Sæbye side
 De frugtbar furer ad jer lee,   15
 Der seer I axet skride
 Af rug og hvede, havre, byg
 Hvis krone marken zirer,
 Igennem jordens sorte ryg
 I største mængde spirer.   20
 Her Atke! naar jeg tenker paa
 Slig leylighed og lyster,
 Som eder vel til hænde gaa
 Og eder intet bryster,
 Da, hvor det kommer, at I kand   25
 Den deilige sted qvitere,
 Hvis lige faa er her i land,
 Forundrer mig og flere.

¹ Forbausen] For basted B 3 konstrig] konstig B 11 Atsherritz]
Aas Herrits B 17 og] af B 23 gaae] B gaar A 26 deilige sted] dej-
 lighed B

Dog naar jeg atter om igien
Hos mig betrægter nøye
25 Den aarsag, at I reiser hen
Da seer jeg I har foye,
5 At søger efter roelighed
Og sindets rette hvile.
I maa vel engang være kied
Jer krop at overile
Med megen vaagen dag og nat
10 For andres guld at vinde,
For fremmed rok at tage fat
Og deris tot at spinde.
Tænk hvad sin gandske lives tiid
En fattig dreng maa lide,
15 Før lykken vorder ham saa bliid
At hand saa vit kand skride,
Saa hand sig kand en hvilested
For kroget alder bygge,
Hvor hustru, børn og tiener med
20 Hos ham kand leve trygge.
Hvor tit maa hand om vinter nat,
I frost og kuld omtrekke,
Glaseret op fra foed til hat,
Saa fingrene de sprekke.
25 Hand tit maa reise kappe-løs
Og vel med enstig trøye,
Naar vinden sluder kold og bøs,
Og dog sig lade nøye.

---

27 kold] Kuld B

Hans storme-slagne ansigt maa	
Hans svollen hænder varme,	
Den kolde krop og banke paa	
Med stive frøsne arme.	
Hvor mange slemme slag og stød	5
Maa hand til takke tage,	
Alt for det roelig stykke brød,	26
Hand vil i lengden smage.	
Hand tit i ungdom drikker vand	
Og nær sin finger bider,	10
Og tænker paa den gamle mand	
Og paa hans ømme sider.	
Alt det hand har at roe sig ved,	
Sit sind tilfreds at stille	
For hver en modig stig og fied,	15
Det er: at hand sin ville	
Skal engang under eget tag	
Med Gud og ære fange,	
Og leve saa i roe og mag,	
Saa viit hans liv skal lange.	20
I veed Herr Atkel meget vel	
Hvad modgang verden giver,	
I vidne kand med ret og skel,	
Hvad bølger ungdom driver.	
I med jer Ægtfelle ey	25
Er fød med guld i skiøde,	
I har paa fremmet sti og vej	
Jert brød adspurdt med møde.	

2 swollen] Svolme B 4 stive] B stivne A frøsne] froßne B 15 en]
et B 19 leve] livit B 28 Jert] Jér B

Ey heller med hinanden I
     Har altid spundet silke,
     Jert Egteskab ey været fri
         Fra tornens stinde stilke.
 5
     Med eder jeg et vidne er,
         Som eders huus-bekiendte,
     Det kand nu ikke skrives her,
         Dog har I det at vente,
 10
     Men vel er den, saaledis veed
         I verden sig at føye,
 27
     At hand nest sin Gudfrygtighed
         Har altid vaaget øye
     Udi hans kald ham er betroed,
         At hand skal intet giøre,
 15
     Hand jo var vel tilfreds, der stoed
         Hans Herre ved sit øre.
     Vel dend, der sig kand skikke saa,
         Naar hand har magt i hende,
     Hand hver tør under øyne gaa,
 20
         Om bladet sig vil vende.
     Vel dend der gjører slig anstalt,
         Naar hand af herberg drager,
     At verten bleven er betalt,
         Og staaderen ey klager.
 25
     Hand reiser med frit mood sin vej
         Hvor hen Hans kaas skal gielde,
     En enstig hund hand skøtter ey,
         Om hand ad ham vil bielde.

3 ey været] har ej vært B 4 stinde] hvasße B 11 nest] med B
 12 vaaget] vaagend B 14 intet] iche B 16 sit] hans B 24 staaderen]
 Staaderne B

Her Atke, jeg og hver mand veed
 I aldrig haver halter,
 I har en goed samvittighed
 For hvis I har forvaltet.
 Her Rentemester derfor er   5
 Jer ven, thi alle sige:
 At I et ærligt navn henbær
 Af fattige og riige,
 Vil I at Præsterne de skal
 Sit skudsmaal eder give,   10
 Vel ti for en skal gaa i val
 Jer Paß at maatte skrive.
 Gud veed, de modig klager sig
 At de skal nu ombære,
 En Mand der saa omgiengelig,   28
 Med hver mand kunde være,
 At her saa god en Præste-ven
 For dennem lukkes ude,
 Jeg svær de kæbte jer igien,
 Hver med et feed par Stude,   20
 Af Bonden I saa got et navn
 Jer haver og forhvervet,
 I saae til Bondens tarf og gavn,
 At hand blev ey fordervet.
 Den eenlig Enkemand ey kand   25
 Paa eder høre klage,
 Den fattige og arme mand
 I aldrig lystet plage.

---

20 feed] feet B

Paa jer de faderløse børn
Skal ey i længden skrige,
At I som gridsk og graadig Ørn
Tog dem til rov, tillige
5 Med hvis at dem var efterlat
Af salig døde Fædre,
I aldrig tog saa syndig skat,
Det veed vi alle bedre.
Er nogen, som her tvifler paa,
10 Da giørc sig umage,
Med os at hen til Tinget gaa,
Paa Torsdag otte dage,
Saa vil vi faa at høre der,
Jert Tingsvinde at læse,
15 At siden hver, i hvo hand er,
Skal holde ind sin næse.

---

1 Paa] Saa B 9 som her tvifler] her som tviler B 14 Jert Tings-
vinde] Jer Tingsvidne B 15 At] Og B